

Løgmaður ger grovt álop á pressufrælsið

Oddagrein

FØROYA lögmaður hevur aftur lagt eftir almennu føroysku fjølmiðlunum. Tað hevur Edmund Joensen sjálvandi rætt til, men fyrirteytin má vera, at atfinningin, ella álopið, ikki er á skeivum grundarlagi.

Í HESUM føri er álopið fyri tað fyrsta gjørt á skeivum grundarlagi, og fyri tað annað roynir lögmaður at snara einum máli, har hann er tamarin, móti fjølmiðlunum, og setir meira ella minni rætt fjølmiðlanna til viks.

TAÐ er í sjálvum sær rættiliga álvarsamt, at ein politikari leggur eftir «fjórða ríkisvaldinum», fjølmiðlunum. Men tað, sum ger tað uppattur álvarsamari er, at tað er sjálvur lögmaður, sum skuldsætir almennu fjølmiðlarnar fyri at seta kilar í ríkistelagsskapin. Og á skeivum grundarlagi.

HETTA seinasta málið tók seg upp, tá Sjónvarp Føroya hevði fingið innlit í eitt skjal frá 1994 í danskari ráðharrastovu. Í hesum skjali verður møguleikin at stovna eitt alment føroyskt danskt oljufelag umrøddur, hóast málsókið Føroya undirgrund var yvirtikið sum sermál. Sosialurin hevur eisini viðgjørt umrødda mál.

NÚ kann vera so ymiskt, hvussu stóran týðning vit leggja í ymisk stjórnskrjól, men í øllum forum er hetta eitt dømi um, at danir hildu fram at leggja politikk á einum oki, sum er yvirtikið sum sermál, og sum danir tí einki hava við at gera.

TÁ Sjónvarp Føroya so biður um innlit í onnur mál, verður skjálainnlið notað. Tá lögmaður verður biður um eina viðmerking, ger hann bart, og sigur, at nú mugu øll skjól viðvíkjandi Føroyum í donskum ráðharrastovum leggjast fram. Ja, tarvurin skal takast við hornunum, bedýrar Edmund Joensen í túninum í Tinganesi.

MEN danskir stjórnarmyndugleikar taka hann ikki í álvara, og í staðin fyri at skora á danskar myndugleikar leggja hann eftir føroyskum fjølmiðlunum, sum ikki hava gjørt annað enn sína skyldu at leita fram tættir í máli, har danir aftur hava umhugað at leggja seg í eitt føroyskt sermál.

UM sambandsflokkinum ikki kann gera Edmund Joensen greitt, eigur Føroya Løgting at gera honum greitt, at vit liva í einum frælsom landi, og at rætturin hjá fjølmiðlunum er ein týðandi tættur í fólkaræðinum – ja, ein fyrirtreyt fyri sonnum fólkaræði.

VÍSANDI til lóg um alment skjálainnlið er tað eydnast donskum og føroyskum fjølmiðlunum at fáa fatur á skjølum, sum hava avdukað danskan politikk móttvegis føroyska heimastýrinum. Og uttan hesi skjól høvdu vit heldur ikki fingið nakra bankakanning.

TÁ lögmaður áður hevur lagt eftir fjølmiðlunum, hava fólk ypt óksl og hugsað, at hann hevur so smáar royndir í politikki enn, og at tað verður frægari, men tann seinasta ákæran hjá Edmund Joensen er so langt úti, at alt fleiri spyrja, um hann er búgvinn at vera Føroya lögmaður. Hetta var eitt so grovt álop á «pressufrælsið», at tað eigur ikki at fara aftur við borðinum!

Sosialurin

Vilhelm Johannesen, lögtingsmaður:

Vit kunnu nú fegnast um eitt vunnið javnaðarmál

Í komandi viku kemur fyrsta samhaldsfasta útgjaldið. Framyvir fáa allir fólkapensionistar eisini arbeiðsmarknaðareftirløn. Takið verður nú at menna arbeiðsmarknaðareftirlønargrunnin soleiðis at útgjaldið kann gerast størri

Tað var í 1988 at lögtingið samtykti lógina um Samhaldsfastan Arbeiðsmarknaðareftirlønargrunn. Upprunaliga var ætlanin at inngjaldið í grunnin skuldi verða 2 prosent frá hvørjum parti á arbeiðsmarknaðinum. Eftir upprunaligu lógini skuldi gjaldast inn í grunnin frá 1. januar 1990. Tey fyrstu útgjaldini skuldu koma fimm ár seinni ella frá 1. januar 1995. Um hendan ætlan hevði hildið, vildi útgjaldið helst verið umleið tað sama, sum grundupp-hæddin í fólkapensionini ella umleið 3.000 kr. til hvønn móttakara um mánaðin.

Tað var undirritaði, sum tá var landsstýrismaður í m.a. arbeiðsmarknaðarmálum, id legði uppskotið um Samhaldsfastan Arbeiðsmarknaðareftirlønargrunn fyri lögtingið á vori í 1988. Uppskotið varð samtykt við einum teprum meiriluta í tinginum. Tað fekk atkvøðurnar hjá javnaðarflokkinum, tjoðveldisflokkinum, sjálvstýrisflokkinum og framsóknarflokkinum (Adolf Hansen). Men mótsæðan móti hesi skipan var stór, bæði í 1988, tá málið varð viðgjørt og samtykt í lögtinginum og eisini seinni. Móti hesi fólksins eftirlønarskipan vóru erkaftiggingarnar hjá verkafólkinum - fólkapflokkinum, sambandsflokkinum og kristiligi fólkapflokkinum.

Eftir valið í 1988, varð samgonga skipað av fólkapflokkinum, sambandsflokkinum, sjálvstýrisflokkinum og kristiliga fólkapflokkinum. Hesir royndu nú at spenna bein fyri teirri samhaldsfasta eftirlønarskipanini. Drála varð so nógv við fyrirreikingunum, at tað gjørdist neyðugt at broyta lógina, soleiðis at inngjaldin í grunnin, sum skuldi byrja 1. januar 1990, varð útsætt til 1. januar 1991. Við hesum varð útgjaldið samstundis útsætt. Í juni 1989 varð samgongan hjá Jógvan

Sundstein umskipað. Teir báðir smáu flokkarnir - sjálvstýrisflokkin og kristiligi fólkapflokkin - fóru úr samgonguni. Í staðin fyri hesar kom tjoðveldisflokkin uppi samgonguna. Og nú gjørdist ein togan um samhaldsfasta. Fólkapflokkin og sambandsflokkin vildu seta lógina úr gildi. Hetta vildi tjoðveldisflokkinur ikki. Alt bendi tí á, at inngjaldin fór at verða útsætt eina ferð enn, men so fingi vit val í úrtíð. Hetta var í november 1990.

Eftir valið, sum var ein stórsigur fyri javnaðarflokkin, id kom á ting við 10 umboðum, tók flokkurin sjálvandi leiðsluna av samráðingunum um at skipa eina samgongu. Á samráðingarfundi við sambandsflokkin, legði javnaðarflokkinur m.a. fram ynski um, at vit skuldu fáa samhaldsfasta at virka. Til hetta segði sitandi lögmaður, sum eisini tá var formaður í sambandsflokkinum, at tað ynski skuldi javnaðarflokkinur sýna av borðinum, um flokkurin skuldi gera sær nakra vón um samgongu við sambandsflokkin. Í øðrum sambandi hevur sambandsflokkinur, Edmund Joensen eisini sagt, at hann ynskir samhaldsfasta higir pipari grøt. Hetta er greið tala. Men ólúksaliga lítið at liva av hjá tí eldra ættarliðinum av føroyingum. Og nakad alternativ til samhaldsfasta hevur sambandsflokkinur ikki.

Fyrí at koma aftur til samgongusamráðingarnar í 1990, so skal verða sagt, at javnaðarflokkinur undir samráðingunum við fólkapflokkin fekk í lag eina neyðsemmu, soleiðis at samhaldsfasti fór at virka. Men neyðsemmjan kostaði tað, at inngjaldið fór úr 2% niður í 1/2% frá hvørjum parti á arbeiðsmarknaðinum, og hetta ferði sjálvandi við sær, at útgjaldið, í mun til ta upprunaligu ætlanina, er lækkad samsvandi. Heldur ikki

slapp samhaldsfasti snikkaleysur undan samfelagskreppuni. Í eitt heilt ár fór inngjaldið, sum var ætlað samhaldsfasta, í arbeiðsloysisskipanina. Hetta ávirkar sjálvandi eisini útgjaldið skeiva vegin. Men vit kunnu nú fegnast um, at samhaldsfasti frá komandi viku fer at gjalda øllum fólkapensionistum eina arbeiðsmarknaðareftirløn, sum fyrirbils verður umleið 500 kr. um mánaðin.

Við tí fyrri eyga, at menna arbeiðsmarknaðareftirlønargrunnin, soleiðis at hesin verður førur fyri at gjalda øllum fólkapensionistum eina størri arbeiðsmarknaðareftirløn, hevur javnaðarflokkinur skotið upp, at inngjaldið í grunnin frá 1. januar 1998 verður hekkad upp í 3/4 prosent frá hvørjum parti á arbeiðsmarknaðinum. Við verandi inngjaldi í grunnin, verður útgjaldið næsta ár 525 kr. um mánaðin til hvønn pensionist, men verður uppskotið hjá javnaðarflokkinum samtykt, verður útgjaldið 788 kr. til hvønn í 1998. Í 1999 verður útgjaldið 551 kr. við verandi inngjaldi. Um uppskotið hjá javnaðarflokkinum vinnur frama verður tað 788 kr.

Í skrivandi løtu veit eg ikki um uppskotið frá javnaðarflokkinum fer nógv stóra undirtøku. Eg rokni við undirtøku frá tjoðveldisflokkinum, miðflokkinum og verkamannafylkingini í andstöðu. Tingmanningin hjá kristiliga fólkapflokkin-

um er ein onnur enn seinast. Eg havi góðar vónir um at teir taka undir. Men hetta er ikki nógv mikið. Saman við javnaðarflokkinum mynstra hesir flokkar bert 14 atkvøður. Frá fólkapflokkinum og sambandsflokkinum er helst onki av vanta. Orðini hjá lögmanni um, at sambandsflokkinur og hann ynskja samhaldsfasta har pipari grøt, standa helst við.

Men so eru tað sjálvstýrisflokkinur og verkamannafylkingin í samgongu. Har eru fyra atkvøður. Um teir eru við kunnu vit av sonnum siga at slottið er vunnið. Tá mynstra vit 18 atkvøður. Sjálvstýrisflokkinur var við ta lógina um sambandsfasta varð samtykt í 1988. Kunnu vit veruliga vanta at flokkurin hevur aðra stóðu í hesum máli nú? Tekur sjálvstýrisflokkinur ikki undir, hevur hann bitid høvdið av allari skomm og prógva, at hann passar allar skógvar - at hann ongantíð verður annað enn kitt í føroyskum politikki.

So er tað verkamannafylkingin í samgongu. Eftir navninum og valskránni til seinasta val at døma, skuldi onginn ivi verið um annað, enn at flokkurin fer at taka undir við uppskotinum hjá javnaðarflokkinum. Í 25 ár sum fiskimannafelagsformaður hevur Óli Jacobsen ikki megna at skapt fiskimonnum serliga trygd á ellisárum. Nú hevur hann møguleikan at bøta um hesi viðurskifti. Sjálvandi rokna fiskimenn við, at fiskimannafelagsformaðurin er ein trygg atkvøða í hesum máli.

Men hetta er bert eitt stig á leiðini. Javnaðarflokkinur fer áhaldandi at virka fyri, at samhaldsfasti verður mentur, soleiðis at allir føroyingar fáa størri trygd á ellisárum. Hetta er eitt rættvisiskrav!

Tann 21. april 1997
Vilhelm Johannesen

FLOGFRAKT * SJÓFRAKT
SAFARI
TRANSPORT
GREIDA ALLAN FLUTNING & ØLL PAPPÍR
Tlf. 12222

Kvinnuhúsið

Ráðgevingin hjá Kvinnuhúsinum er opin hvørt hóskevold frá kl. 19.00–21.00, inngongd hjá KFUM, Oman Pisuvárða 2, ella á tlf. 17200.

Kvinnuhúsið er opið gerandisdagar frá kl. 10.00–16.30. Telefonin, 17200, svarar hvønn dag frá kl. 10.00 fyrrapart til kl. 7.00 á morgni.